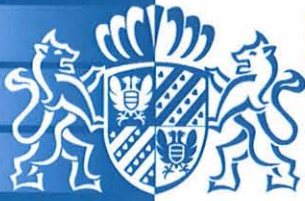

22814-30

**provincie
groningen**

**Richtlijnen voor het Milieu Effect
Rapport voor de uitbreiding van
de smeltinstallatie van
Ensartech B.V. te Farmsum**

**Opgesteld door Gedeputeerde
Staten van Groningen en
Rijkswaterstaat Noord
Nederland**

oktober 2009

1. Inleiding

Ensartech B.V. te Farmsum¹ heeft het voornemen om de afvalverwerkingscapaciteit uit te breiden van 18.000 ton per jaar naar 35.000 ton per jaar, en tevens bepaalde gevaarlijke afvalstoffen te gaan verwerken. Ten behoeve van deze activiteiten heeft Ensartech een vergunning nodig op grond van de Wet milieubeheer (Wm), waarvoor wij bevoegd gezag zijn. Daarnaast is een vergunning nodig op basis van de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo) dan wel de Wet op de waterhuishouding (Wwh) van het ministerie van Verkeer en Waterstaat.

Bij brief van 23 juni 2009 hebben wij de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld advies uit te brengen over de richtlijnen voor het Milieueffectrapport (MER). De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in het Dagblad van het Noorden en de Staatscourant op respectievelijk 20 en 22 juni 2009.

Bij brief van 18 september 2009 hebben wij het advies van de Commissie voor de m.e.r. ontvangen.

Deze Richtlijnen zijn opgesteld door Gedeputeerde staten van Groningen, als coördinerend bevoegd gezag in deze m.e.r.-procedure, in overleg met Rijkswaterstaat Noord-Nederland als bevoegd gezag voor de te verlenen vergunning op grond van de Wet verontreiniging oppervlaktewateren dan wel de Wet op de Waterhuishouding (Wwh).

De Richtlijnen zijn gebaseerd op het advies van de Commissie voor de m.e.r. Het doel van de Richtlijnen is om aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

Wij hebben kennis genomen van het door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed te Amersfoort uitgebracht advies. Deze Richtlijnen dienen in aanvulling op de Startnotitie te worden gelezen.

2. Hoofdpunten van de Richtlijnen

Wij beschouwen de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat het MER in ieder geval de volgende informatie dient te bevatten om het milieubelang voldoende te kunnen laten meewegen in de besluitvorming:

- een beschrijving van de samenstelling, type, herkomst en acceptatie van het te gebruiken afval, de brandstofmixscenario's en de daaraan gerelateerde capaciteit, en de emissiekenmerken van de installatie;
- een beschrijving van de te vergunnen installatie, met aandacht voor het verband tussen het type te vergassen afvalstoffen en de toepasbare producten en eventuele reststoffen die dit oplevert. Geef daarbij een beschrijving van de stoffen die vrijkomen bij de reiniging van het rookgas en hoe met deze stoffen wordt omgegaan;
- een duidelijke massa- en energiebalans van het proces;

¹ De inrichting is gelegen aan de Valgenweg 5 te Farmsum, op het Oosterhornindustrieterrein van de gemeente Delfzijl.

- de gevolgen van het project voor woon- en leefmilieu en natuur met specifiek aandacht voor de Natura 2000-gebieden, zowel in Nederland als in Duitsland;
- een zelfstandig leesbare samenvatting, die duidelijk is voor burgers en geschikt is voor bestuurlijke besluitvorming. Gebruik daarbij duidelijke tekeningen en kaarten om het voornemen te illustreren en toegankelijk te maken.

In de volgende hoofdstukken geven wij meer in detail weer welke informatie in het MER moet worden opgenomen. Wij bouwen daarmee in de Richtlijnen voort op de (inhoud van de) startnotitie. Dat wil zeggen dat in deze Richtlijnen niet wordt ingegaan op de punten die naar onze mening in de startnotitie voldoende aan de orde komen.

3. ACHTERGROND EN BESLUITVORMING

3.1 Achtergrond

De achtergrond en het doel van het project zijn verwoord in hoofdstuk 2 van de startnotitie. Dit kan worden overgenomen in het MER. Werk dit verder uit met een onderbouwing van de keuze voor producten, vanuit het perspectief van de afzetmarkt. Geef aan welk aandeel van de reststoffen inzetbaar is en welk deel alsnog dient te worden gestort.

Breng in beeld welke (milieu)argumenten hebben geleid tot de keuze voor Oosterhornindustrieterrein te Farmsum als locatie voor het voornemen. Ga daarbij in op de mogelijkheden van het afzetten van de restproducten die worden geproduceerd. Geef aan of er andere locatiealternatieven zijn overwogen en zo ja, waarom deze zijn afgevalen.

Ga nader in op de verwachte nieuwe situatie met daarin de functie van de nieuwe installatie ten opzichte van de reeds vergunde installatie. Onderbouw de noodzaak van uitbreiden van de capaciteit en de keuze voor het vergassen en smelten van gevaarlijk afval.

3.2. Beleidskader en wet- en regelgeving

Beschrijf in het MER het relevante beleid en wet- en regelgeving met betrekking tot het voornemen. Wij vragen hierbij specifiek aandacht voor het Landelijk Afvalbeheerplan (LAP). Geef aan welke concrete randvoorwaarden hieruit voortkomen voor het project. Bespreek vooral die kaders die direct van invloed zijn op de milieuaspecten van het initiatief. Wij wijzen er op dat paragraaf 7.8 van de Wet milieubeheer van toepassing is indien belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu kunnen optreden in een ander land.

Geef aan of en hoe het voornemen past binnen het vigerende bestemmingsplan van de gemeente Delfzijl. Indien het bestemmingsplan moet worden gewijzigd geef dan in het MER aan om welke besluiten het gaat en welke informatie in deze besluitvorming van belang is.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

4.1. Algemeen

De voorgenomen activiteit betreft de uitbreiding van een installatie voor de verwerking van niet-gevaarlijke en gevaarlijke afvalstoffen.

4.2 Voorgenomen activiteit

Werk in het MER de analyse uit die ten grondslag ligt aan de keuze voor het onderhavige vergassingsproces met vloeibare slakafvoer.

Om de milieueffecten in beeld te kunnen brengen moet de samenhang tussen het type brandstof, de vergassingstechniek, de rookgasreiniging en gastoepassing worden bekeken.

Geef in het MER inzicht in:

- de samenstelling, herkomst en acceptatie van het afval;
- de brandstofvoorbewerking incl. stookwaardebeheersing;
- de keuze voor vergassen in plaats van bijvoorbeeld verbranden, ga daarbij in op het rendement en de emissies;
- een vergelijking met andere verwerkingstechnieken of elders toegepaste vergelijkbare technieken;
- het type rookgasreiniging, de classificatie van het rookgasreinigingsresidue (in verband met mogelijke belading met dioxines en/of zware metalen met name Hg) en de afvoerwijze en eindbestemming van het rookgasreinigingsresidue;
- een gedetailleerde beschrijving van (afstook)procedures en veiligheidsmaatregelen bij het plotseling wegvallen van de zuurstofaanvoer. Geef aan of in de vergasser een explosief gasmengsel kan ontstaan en zo ja, geef aan wat de "gas hold-up" van het systeem is;
- het type condensorkoeling. Werk in geval van doorstroomkoeling een modellering en evaluatie uit van de gevolgen daarvan middels de CIW-systematiek;
- eventuele maatregelen ter voorkoming/verwijdering van bio-aangroei aan de koelwaterzijde van de condensorpijpen;
- de afzet en/of verwerking van stoom en minerale restproducten (de gestolde, gesmolten slak);
- mogelijke storingen en calamiteiten die zich in het productieproces kunnen voordoen en welke veiligheidsmaatregelen in deze zullen worden genomen;
- de massa- en energiebalans waaruit de bruto en netto energierendementen kunnen worden afgeleid.

4.3 Meest milieuvriendelijk alternatief

Het meest milieuvriendelijke alternatief (mma) moet:

- uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming en/of verbetering van het milieu;
- binnen de competentie van Ensartech liggen.

Het verwachte draagvlak of een eerder vastgelegd budget mogen geen argumenten zijn om oplossingsrichtingen met belangrijke milieuvoordelen buiten beschouwing te laten bij de ontwikkeling van een mma.

Besteed bij de uitwerking van het mma aandacht aan:

- maximalisering van de aanvoer van het te verbranden afval per rail;
- maximalisering van het energetisch rendement (mogelijkheid van warmtelevering en/of WKK toepassing);
- minimalisering van fossiele CO₂-uitstoot;
- minimalisering van de resterende emissies naar de lucht, met name NO_x, fijn stof (PM₁₀ en PM_{2,5}) en koolwaterstoffen (C_xH_y);
- maximalisering nuttig (her)gebruik van restproducten;
- minimalisering overige emissies naar de omgeving (geluid, geur, water);
- minimalisering warmtebelasting oppervlaktewater (alternatieven voor doorstroomkoeling);
- droge rookgasreiniging, waardoor er geen lozing op (oppervlakte)water plaatsvindt.

4.4. Referentie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Ga bij deze beschrijving uit van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover reeds is besloten. Ga hierbij specifiek in op de reeds vergunde activiteit van de vergassing van niet-gevaarlijk afval. Deze activiteit is nog niet gestart en de bouw van de installatie is nog niet begonnen. Geef aan hoe dit voornemen daarbij aansluit en welke wijzigingen mogelijk in de vergunde activiteit zullen optreden.

5. MILIEUEFFECTEN

5.1. Algemeen

Geef in het MER inzicht in de milieuconsequenties van het voorkeursalternatief ten opzichte van een Meest Milieuvriendelijk Alternatief (MMA), eventuele andere alternatieven en een referentiesituatie (de vergunde installatie). Voor onderlinge vergelijking dienen de milieueffecten van alle alternatieven in het MER volgens dezelfde methode en met hetzelfde detailniveau te worden beschreven.

Maak bij de beschrijving van de milieueffecten een duidelijk onderscheid tussen reguliere bedrijfsvoering en onderhoud, storingen, startup/shutdown, en calamiteiten. De milieugevolgen dienen waar mogelijk te worden gekwantificeerd.

5.2. Woon- en leefmilieu

5.2.1. Lucht

Emissies naar de lucht

Beschrijf de emissies van luchtverontreinigende stoffen bij de verschillende brandstofscenario's. Toets de emissies aan het Besluit verbranding afvalstoffen (Bva) en de Nederlandse emissierichtlijn Lucht (NeR).

Concentraties van stoffen in de lucht

Om de alternatieven en scenario's onderling en met de referentiesituatie te kunnen vergelijken is het noodzakelijk om de effecten op de luchtconcentraties van fijn stof (PM₁₀ en PM_{2,5}) en NO₂ te beschrijven, ook onder de grenswaarden.² Daarbij kan gebruik worden gemaakt van berekeningen die voldoen aan de Regeling Beoordeling Luchtkwaliteit 2007. Eenvoudiger berekeningen volstaan wanneer hiermee keuzes tussen alternatieven en conclusies voldoende onderbouwd kunnen worden. Presenteer de resultaten van de berekeningen middels contourenkaarten³ en geef per contour de hoeveelheid en ligging aan van woningen en andere gevoelige objecten en groepen.⁴

Toets het voornemen ook aan de grenswaarden⁵ en richtwaarden⁶ voor de overige stoffen uit de Wet milieubeheer. Gezien de jurisprudentie bevelen wij aan de concentraties van deze stoffen en de toetsing daarvan aan de grenswaarden op te nemen in het MER.

Geur

Geef aan wat de relevante geurbronnen zijn en wat de te verwachten geuremissies zijn. Breng de geurbelasting bij reguliere bedrijfsvoering middels contouren in beeld. Geef aan of mogelijk sprake is van geurhinder. Ga daarnaast in op mogelijke geurhinder bij incidenten.

5.2.2. Geluid

Geef aan wat de geluidbronnen zijn. Volg voor de effectbeschrijving van geluid de aanpak zoals beschreven in de startnotitie.

5.3. Natuur

Het MER moet duidelijk maken welke gevolgen de voorgenomen activiteit kan hebben op de natuur. Ga na of op het te bebouwen terrein beschermde soorten voorkomen en zo ja geef aan hoe daar mee wordt omgegaan tijdens de bouw en in de operationele fase. Schets los van de wet- en regelgeving, in het MER op hoofdlijnen een algemeen beeld van de huidige situatie, de autonome ontwikkeling en de effecten op de natuur in het studiegebied.

Gebiedsbescherming⁷

Beschrijf de mogelijke invloed van het voornemen op beschermd natuurgebied de Waddenzee, zijnde Natura 2000-gebied en (provinciale) ecologische hoofdstructuur ((P)EHS).⁸

² Ook onder de huidige luchtkwaliteitsgrenswaarden kunnen nog aanzienlijke gezondheidseffecten optreden.

³ Gebruik hiervoor klassebreedtes van 1,0 µg/m³ of minder, indien een klassebreedte van 1,0 µg/m³ onvoldoende onderscheidend is.

⁴ Gebruik hiervoor de zogeheten Adres Codering Nederland (ACN)-bestanden. Denk bij gevoelige objecten aan kinderdagverblijven, scholen, verpleeg- en verzorgingshuizen en woningen. Gevoelige groepen zijn bijvoorbeeld kinderen, ouderen en mensen met long- of hartziekten.

⁵ Grenswaarden voor SO₂, CO, Pb, en benzeen.

⁶ Richtwaarden voor nikkel, arseen, cadmium, ozon en benzo(a)pyreen.

⁷ Op de website www.milieuv.vr.nl/natuurwetgeving is uitgebreide informatie te vinden over de Natuurbeschermingswet 1998 en de specifieke gebiedsbescherming.

⁸ Let op: naast Natura 2000 en de EHS gebieden zijn er andere beschermde gebieden, zoals beschermde natuurmonumenten (art. 10 Natuurbeschermingswet 1998), beschermde leefomgevingen (art. 19 Flora- en faunawet) en gebieden die vanwege internationale verdragen daartoe zijn aangewezen (art. 27 Natuurbeschermingswet 1998). Elk gebied kent zijn eigen beschermingsregime.

Maak onderscheid tussen verschillende gebieden en geef hiervan de status aan. Geef aan of het voornemen gevolgen heeft voor de wezenlijke kenmerken van deze gebieden.

Ga in op de mogelijke gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebied. Bepaal of de voorgenomen activiteit, mogelijk in cumulatie met andere activiteiten, significante gevolgen kan hebben voor de habitats of soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn opgesteld.

Ga voor de mogelijke gevolgen van vermestende en verzurende deposities op de natuur in het MER specifiek in op:

- de instandhoudingsdoelstellingen, de staat van instandhouding en de kritische depositiewaarden voor de habitats in de Natura 2000-gebieden en de beoogde natuurdoelen en kritische depositiewaarden van de voor vermistings- en verzuringsgevoelige natuurgebieden in de Ecologische Hoofdstructuur;⁹
- de achtergrondconcentraties van de belangrijkste verzurende en vermestende stoffen (NH₃, NO₂, SO₂) in de natuurgebieden;
- de emissies van het bedrijf bij de verschillende alternatieven en welke emissie- en depositiebeperkende maatregelen genomen kunnen worden;
- de veroorzaakte (toename van de) depositie op de natuurgebieden bij uitvoering van de alternatieven. Geef daarbij aan of er sprake is van een (verdere) overschrijding van de kritische depositie waarden.

Voor Natura 2000-gebieden geldt dat een passende beoordeling moet worden uitgevoerd indien niet met zekerheid kan worden uitgesloten dat de activiteit significante gevolgen kan hebben. Werk in ieder geval een natuurtoets uit en indien nodig een Passende beoordeling.

Beschrijf in het MER of mitigerende maatregelen, waarmee kwaliteitsverlies en verstoring zijn te voorkomen, nodig of wenselijk zijn.

5.4. (Externe) Veiligheid

Ga in op het aspect (externe) veiligheid. Geef eventuele veiligheidsrisico's voor de omgeving aan en maatregelen ter beperking hiervan. Bespreek tevens de risico's in geval van storingen en/of calamiteiten. Ga in op de eventuele risico's voor mens en milieu door het vrijkomen van gevaarlijke stoffen naar bodem, water en lucht.

5.5. Water en bodem

De verwachting is dat een nieuwe Wvo vergunning noodzakelijk is als Ensartech kiest voor een natte rookgasreiniging als uitvoeringsvariant. In het MER zullen dan duidelijk de afvalwaterstromen (hoeveelheden en samenstelling) moeten worden omschreven. Ook als Ensartech niet kiest voor deze variant dient in het MER een overzicht te worden opgenomen van de diverse afvalwaterstromen.

⁹ De kritische depositiewaarden voor de EHS zijn opgenomen in D. Bal, H.M. Beije, H.F. van Dobben en A. van Hinsberg (2007): Overzicht van kritische stikstofdeposities voor natuurdoeltypen. Directie Kennis, Ministerie van LNV. De kritische depositiewaarden voor Natura 2000 habitattypen zijn opgenomen in H.F. van Dobben en A. van Hinsberg, (2008). Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en Natura 2000-gebieden. Alterra-rapport 1654.

De lozing van stoffen in water hangt af van type condensorpijpenreiniging (i.e. thermoshock, hypochloriet of andere manieren). Beschrijf in het MER de keuze uit de diverse mogelijkheden en de effecten daarvan op het oppervlakte water.

Neem in het MER een modevaluatie op van de warmteverspreiding in het oppervlaktewater waarop wordt geloosd. Werk dit uit voor een gemiddelde en voor een extreem warme zomer.

5.6. Archeologie

Geef in het MER inzicht in de al dan niet aanwezige of te verwachten archeologische waarden van het plangebied.¹⁰

6. OVERIGE ASPECTEN

Voor de onderdelen 'vergelijking van alternatieven', 'leemten in milieu-informatie' en 'samenvatting van het MER' hebben wij geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

6.1. Evaluatieprogramma

Bij de vergunningverlening moet worden aangeven hoe en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen.

Het verdient aanbeveling dat Ensartech in het MER reeds een aanzet geeft tot een evaluatieprogramma en daarbij een verband legt met eventueel in het MER geconstateerde leemten in informatie en onzekerheden.

¹⁰ Zie advies van De Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed.

Bijlagen bij de richtlijnen voor het milieueffectrapport voor de uitbreiding van de smeltinstallatie van Ensartech B.V. te Farmsum. (2 bijlagen)

BIJLAGE 1: Projectgegevens richtlijnenfase besluit-m.e.r.

Initiatiefnemer: Ensartech B.V.

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen (coördinerend) en Rijkswaterstaat Noord Nederland (Wvo).

Besluit: vergunningen ingevolge de Wet milieubeheer en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren of de Wet op de waterhuishouding

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C18.2 en C18.4

Activiteit: uitbreiding van de afvalverwerkingscapaciteit van 18.000 ton naar 35.000 per jaar en tevens de verwerking van bepaalde gevaarlijke afvalstoffen mogelijk te maken.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in de Staatscourant d.d.: 22 juni 2009
ter inzage legging startnotitie: 24 juni t/m 5 augustus 2009
adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 23 juni 2009
richtlijnenadvies uitgebracht: 17 september 2009

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

dr. N.M.J.A. Dankers
drs. R.Meeuwssen (secretaris)
drs. L. van Rijn-Vellekoop (voorzitter)
ir. H.E.M. Stassen
ir. P.P.A. van Vugt

Werkwijze Commissie bij richtlijnenadvies:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de startnotitie als uitgangspunt.

Betrokken documenten:

De Commissie heeft geen zienswijzen via bevoegd gezag ontvangen, wel heeft zij één advies van De Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieuomstandigheden of te onderzoeken alternatieven. Een overzicht is opgenomen in bijlage 2.

BIJLAGE 2: Lijst van zienswijzen en adviezen

1. Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, Amersfoort